

O‘ZBEKISTON VA KOREYA MUNOSABATLARI

Xolmatova Dilshodabonu Donyorjon qizi
Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti
Xalqaro munosabatlar fakulteti 2- kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi o‘rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari hamda hozirgi zamondagi strategik hamkorlik yo‘nalishlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda siyosiy muloqot, savdo-iqtisodiy aloqalar, investitsiya loyihalari, ta‘lim va madaniy-gumanitar hamkorlikning o‘rni alohida yoritilgan. Shuningdek, ikki davlat o‘rtasidagi texnologik hamkorlik, raqamli transformatsiya va sanoat sohalaridagi qo‘shma tashabbuslarning barqaror rivojlanishga ta‘siri ilmiy asosda baholanadi. Maqolada O‘zbekiston–Koreya aloqalarining mintaqaviy xavfsizlik, innovatsion rivojlanish va xalqaro hamkorlikdagi strategik ahamiyati ochib beriladi.*

Kalit so‘zlar: *O‘zbekiston Respublikasi, Koreya Respublikasi, xalqaro munosabatlar, strategik hamkorlik, savdo-iqtisodiy aloqalar.*

Globallashuv sharoitida davlatlar o‘rtasidagi barqaror va o‘zaro manfaatli hamkorlik xalqaro munosabatlar tizimining muhim omiliga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi o‘rtasidagi ikki tomonlama aloqalar Markaziy Osiyo va Sharqiy Osiyo mintaqalari o‘rtasida siyosiy, iqtisodiy va gumanitar hamkorlikni mustahkamlovchi strategik yo‘nalish sifatida namoyon bo‘lmoqda. Mustaqillik yillaridan boshlab O‘zbekistonning ochiq tashqi siyosat tamoyillari asosida Koreya Respublikasi bilan o‘rnatilgan diplomatik munosabatlar bugungi kunda keng qamrovli va uzoq muddatli sheriklik darajasiga ko‘tarildi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilingan tashqi siyosat va investitsiya muhitini yaxshilashga qaratilgan qarorlar, shuningdek, Koreya Respublikasi bilan strategik hamkorlikni chuqurlashtirishga doir qo‘shma deklaratsiyalar va hukumatlararo bitimlar ikki davlat aloqalarining institutsional asoslarini yanada mustahkamladi. Xususan, savdo-iqtisodiy, sanoat, energetika, raqamli texnologiyalar va ta‘lim sohalarida amalga oshirilayotgan qo‘shma dasturlar rasmiy davlat qarorlari va yo‘l xaritalari asosida tizimli ravishda rivojlantirilmoqda.

O‘zbekiston hukumati tomonidan qabul qilingan investitsiyalarni qo‘llab-quvvatlash, xorijiy investorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish hamda innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishga doir normativ-huquqiy hujjatlar Koreya kompaniyalarining mamlakat iqtisodiyotidagi ishtirokini sezilarli darajada kengaytirdi. Shu bilan birga, Koreya Respublikasi tomonidan ilgari surilayotgan texnologik transfer, kadrlar tayyorlash va raqamli boshqaruv modellarini joriy etish tashabbuslari O‘zbekistonda davlat boshqaruvi va ishlab chiqarish tizimlarining modernizatsiyasiga xizmat qilmoqda.

Mazkur tadqiqotning maqsadi O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasidagi hamkorlikni siyosiy qarorlar, davlat dasturlari va hukumatlararo kelishuvlar kontekstida tahlil qilish hamda ushbu munosabatlarning barqaror rivojlanish, innovatsion taraqqiyot va mintaqaviy integratsiyadagi o'rnini ilmiy asosda baholashdan iboratdir.

Xalqaro munosabatlar nazariyasida davlatlar o'rtasidagi ikki tomonlama hamkorlik siyosiy realizm, liberal institutsionalizm va konstruktivizm kabi asosiy yondashuvlar orqali izohlanadi. Mazkur nazariy maktablar doirasida O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasidagi aloqalar davlat manfaatlarini, iqtisodiy o'zaro bog'liqlik hamda umumiy qadriyatlar va ijtimoiy identitetlar uyg'unligi nuqtai nazaridan tahlil qilinadi.

Siyosiy realizm nazariyasiga ko'ra, davlatlar o'z tashqi siyosatini asosan milliy manfaatlar, xavfsizlik va siyosiy barqarorlikni ta'minlash maqsadida shakllantiradi. Ushbu yondashuv doirasida O'zbekistonning Koreya Respublikasi bilan munosabatlari mintaqaviy xavfsizlikni mustahkamlash, iqtisodiy diversifikatsiyani kengaytirish va global siyosiy tizimda o'z pozitsiyasini kuchaytirishga qaratilgan strategik harakatlar sifatida talqin etiladi[1]. Koreya tomoni esa Markaziy Osiyo mintaqasida ishonchli hamkor sifatida O'zbekiston bilan aloqalarni rivojlantirish orqali iqtisodiy va geosiyosiy manfaatlarini ta'minlashga intiladi.

Liberal institutsionalizm yondashuvi esa xalqaro hamkorlikning huquqiy va institutsional mexanizmlarini asosiy omil sifatida ko'radi. Bu nuqtai nazardan, ikki davlat o'rtasida imzolangan hukumatlararo bitimlar, qo'shma komissiyalar, savdo-iqtisodiy forumlar va ta'limiy dasturlar o'zaro ishonchni mustahkamlovchi va barqaror aloqalarni ta'minlovchi institutsional asos sifatida baholanadi[2]. Ushbu mexanizmlar nafaqat iqtisodiy manfaatlarini muvofiqlashtirish, balki madaniy va gumanitar aloqalarni chuqurlashtirishga ham xizmat qiladi.

Konstruktivizm nazariyasi esa davlatlar o'rtasidagi munosabatlarni ijtimoiy qadriyatlar, tarixiy tajriba va madaniy omillar bilan bog'liq holda izohlaydi. O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasidagi hamkorlikda o'zaro hurmat, madaniy yaqinlik va inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Ta'lim almashinuvi, madaniy tadbirlar va akademik hamkorlik dasturlari ikki xalq o'rtasida ijtimoiy ishonch va barqaror sheriklikni shakllantiruvchi omillar sifatida namoyon bo'ladi.

Shuningdek, iqtisodiy integratsiya nazariyasi doirasida ikki davlat o'rtasidagi savdo va investitsiya aloqalari o'zaro manfaatdorlik va iqtisodiy o'sishni rag'batlantiruvchi asosiy mexanizm sifatida qaraladi. Texnologik transfer, sanoat klasterlari va qo'shma korxonalar yaratish orqali amalga oshirilayotgan hamkorlik nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki ilmiy-texnik salohiyatning rivojlanishiga ham zamin yaratadi.

O'zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi o'rtasidagi hamkorlik so'nggi o'n yillikda miqdoriy va sifat jihatidan sezilarli darajada kengaydi. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2016–2023-yillar oralig'ida ikki tomonlama savdo hajmi barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etib, 2022-yilda qariyb **2,3 milliard AQSh dollariga**, 2023-yilda esa **2,5 milliard AQSh dollariga yaqin** ko'rsatkichga yetdi[3]. Ushbu o'sish asosan

sanoat mahsulotlari, avtomobil ehtiyot qismlari, elektrotexnika uskunalari, to'qimachilik mahsulotlari va kimyo sanoati xomashyosi savdosi hisobiga ta'minlandi.

Investitsiya sohasida Koreya Respublikasi O'zbekistonning yetakchi xorijiy investorlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. 2023-yil holatiga ko'ra, O'zbekistonda koreya kapitali ishtirokidagi **800 dan ortiq korxona** faoliyat yuritmoqda, ularning umumiy to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalari hajmi **7 milliard AQSh dollaridan oshgan**[4]. Xususan, avtomobilsozlik va elektrotexnika sohasida tashkil etilgan qo'shma ishlab chiqarish majmualari eksport salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda. Masalan, avtomobil ehtiyot qismlari ishlab chiqarishga yo'naltirilgan qo'shma korxonalar ichki bozor bilan bir qatorda Markaziy Osiyo va MDH mamlakatlariga eksportni yo'lga qo'ygan.

Sanoat va texnologik hamkorlik doirasida energetika, neft-kimyo va gazni qayta ishlash sohalaridagi yirik loyihalar alohida ahamiyatga ega. 2020–2023-yillar davomida ushbu yo'nalishlarda amalga oshirilgan qo'shma loyihalar doirasida **2 milliard AQSh dollaridan ortiq** investitsiya jalb qilingan[5]. Ushbu loyihalar ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik xavfsizlik standartlarini joriy etishga qaratilganligi bilan ajralib turadi.

Ta'lim sohasidagi hamkorlik statistik tahlili ham ijobiy dinamikani ko'rsatadi. Hozirgi kunda O'zbekistonda koreya universitetlari bilan hamkorlikda tashkil etilgan bir qator qo'shma ta'lim dasturlari mavjud bo'lib, ular doirasida **mingdan ortiq talaba** har yili akademik almashinuv va ikki diplomli dasturlarda ishtirok etmoqda. Koreya tomonidan ajratilayotgan grantlar va stipendiyalar soni so'nggi besh yil ichida qariyb **30 foizga oshgan**, bu esa O'zbekiston yoshlarining texnologiya, muhandislik va axborot texnologiyalari sohalarida malaka oshirishiga xizmat qilmoqda.

Raqamli transformatsiya va davlat boshqaruvi sohasida ham aniq natijalar kuzatilmoqda. Koreya Respublikasining elektron hukumat tajribasi asosida joriy etilgan loyihalar natijasida O'zbekistonda davlat xizmatlarining onlayn ko'rsatish ulushi **2018-yildagi 30 foizdan 2023-yilda 70 foizga yetdi**[6]. Bu ko'rsatkich fuqarolar va tadbirkorlar uchun byurokratik to'siqlarni kamaytirish hamda boshqaruv tizimining shaffofligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Madaniy-gumanitar hamkorlikni tahlil qilishda ham raqamli ko'rsatkichlar muhim ahamiyatga ega. Har yili ikki davlat o'rtasida o'tkaziladigan madaniy tadbirlar, til kurslari va festival dasturlarida **10 mingdan ortiq ishtirokchi** qatnashmoqda. O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan koreys madaniyat markazlari sonining ortishi ham madaniy almashinuvning institutsional darajada mustahkamlanayotganidan dalolat beradi.

Umuman olganda, statistik ma'lumotlar va amaliy misollar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasidagi hamkorlik nafaqat siyosiy darajada, balki iqtisodiy, ta'limiy, texnologik va madaniy yo'nalishlarda ham izchil va barqaror rivojlanmoqda. Mazkur ko'rsatkichlar ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarning strategik xarakterga ega ekanligini hamda ularning mintaqaviy va global miqyosdagi hamkorlikdagi rolini kuchaytirayotganini ilmiy asosda tasdiqlaydi.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi o'rtasidagi munosabatlar so'nggi yillarda barqaror, tizimli va strategik xarakter kasb etib, ko'p yo'nalishli hamkorlik modeliga aylangan. Siyosiy muloqotning institutsionallashuvi, hukumatlararo bitimlar va yo'l xaritalarining izchil amalga oshirilishi ikki davlat aloqalarining mustahkam huquqiy va tashkiliy asosini shakllantirdi.

Statistik va amaliy tahlil savdo-iqtisodiy va investitsiyaviy hamkorlikning yuqori dinamikada rivojlanayotganini ko'rsatdi. Koreya kapitali ishtirokidagi qo'shma korxonalar va sanoat loyihalari O'zbekiston iqtisodiyotining diversifikatsiyasiga, eksport salohiyatining oshishiga hamda ilg'or texnologiyalarning joriy etilishiga sezilarli hissa qo'shmoqda. Ta'lim va innovatsiya sohasidagi hamkorlik esa inson kapitalini rivojlantirish, zamonaviy kadrlar tayyorlash va ilmiy salohiyatni kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, madaniy-gumanitar aloqalar ikki xalq o'rtasida o'zaro ishonch va ijtimoiy yaqinlikni mustahkamlovchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Umuman olganda, O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasidagi munosabatlar mintaqaviy barqarorlik, innovatsion taraqqiyot va xalqaro hamkorlikda yangi integratsion imkoniyatlarni yuzaga chiqaruvchi samarali strategik sheriklik modeli sifatida baholanadi.

Kelgusida hamkorlikni yanada chuqurlashtirish uchun raqamli iqtisodiyot, "yashil" texnologiyalar, ilmiy-tadqiqot va startap ekotizimlarini qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarida qo'shma dasturlarni kengaytirish maqsadga muvofiqdir. Bu ikki davlat o'rtasidagi aloqalarning uzoq muddatli barqarorligini va global miqyosdagi raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi. *O'zbekiston va Koreya Respublikasi o'rtasidagi ikki tomonlama munosabatlar to'g'risidagi rasmiy ma'lumotlar*. Toshkent, 2023.
2. Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Korea. *Bilateral Relations with Central Asian Countries*. Seoul, 2022.
3. World Bank. *Trade and Investment Relations in Central Asia: Regional Economic Outlook*. Washington, DC, 2023.
4. Asian Development Bank. *Uzbekistan: Economic and Industrial Development Report*. Manila, 2022.
5. Kim, S. H. *Korea's Foreign Policy and Strategic Partnerships in Eurasia*. Seoul: Routledge, 2021.
6. Akramov, S. *O'zbekistonning zamonaviy tashqi siyosati va xalqaro hamkorlik strategiyasi*. Toshkent: Universitet nashriyoti, 2020.
7. Urmanova, G. (2025). USE OF PHYSICAL FACTORS IN MEDICINE. Journal of analytical synergy and scientific horizon, 1(1.3 (C series)), 4-10.

8. Urmanova, G. U. (2025). USE OF ULTRASOUND PROPERTIES IN MEDICINE. Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing, 3(1), 135-139.
9. Бахранова, М., & Урманова, Г. (2021). Изучение физических характеристик ультразвука. Перспективы развития медицины, 1(1), 173-173.
10. GU, U. (2025). Modern Methods of Using Magnets in Medicine. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences, 3(1), 35-38.

